

Un număr vechi 1 leu

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Strălnăitatea: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

Data certă în obligațiunile cambiare (art. 57, 281 și 349 Cod com.), de d. C. N. Toneanu.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ:

Curtea de casație din Florența: *Societatea Barbaro & C-ie cu G. Gabrielli*, cu o Observație de d. D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ:

Judecătoria Ocolului Cloșani, jud. Mehedinți: *Constantin P. Trăilă, Gh. Trăilă, Dumitrașcu Videscu și D. Chițimia cu Dumitru Roată*, cu o Observație de d. D. Alexandresco.
Convocare.

Data certă în obligațiunile cambiare

(Art. 57, 281 și 349 Cod com.)

I. Data unui titlu cambiar, dovedește momentul când obligațiunea pe care o constată a luat naștere. Această dată însă, poate fi antidatată sau retrodatată; și în cazul acesta se naște întrebarea: se poate pe cale de apărare la o acțiune cambiară să se stabilească altă dată de cât aceia ce e scrisă în cambie, suspendându-se plata cambiei și prin ce mijloace de probă se poate face aceasta?

Pentru a răspunde la această chestiune, să examinăm data și modul ei de probațiune în obligațiunile civile, comerciale și cambiare.

— In obligațiunile civile.

În raporturile dintre contractanți, chiar voința de antidatare sau retrodatare face lege (art. 1176 C. c.). Față cu terțiile persoane, data actelor private nu le poate fi opozabilă (art. 1182 C. c.).

În cazul înteiui, adică între contractanți, legiuitorul civil, stabilind presumpțiunea că actul sub semnătură privată are același efect ca și actul autentic, și neocupându-se de dată, nu va să zică că contra acestei date eronate sau făcute cu dol nu s'ar putea admite proba contrarie. Ea este admisibilă și se poate face prin ori-ce mijloc, chiar și prin martori. Doctrina și jurisprudența în cea mai mare parte o admite (1).

În cazul al doilea, față cu terții, actul sub semnătură privată, în ce privește data lui, nu face

crență contra lor, de cât în casurile când e certă conform art. 1182 C. c., ea nu le poate fi opozabilă.

— In obligațiunile comerciale.

Dreptul nostru comercial, spre diferența de Codicele civil, care în privința datei actelor sub semnătură privată nu admite față de terții proba testimonială, ba nici chiar cea literală, dacă actul nu este înregistrat, etc. (1182 C. civ.) a deschis calea la tot felul de probe, chiar în ceea ce privește constatarea datei față cu terțiile persoane, deci și proba testimonială (art. 57 al. 2 C. com.).

În adevăr, acest articol zice: «data poate fi stabilită față cu cei de al treilea prin toate mijloacele de probă arătate în art. 46». A derogat la regulile neîncrăzătoare ale Codicelui civil, pentru că rapiditatea cu care se pertractează și se modifică afacerile comerciale nu se conciliază cu încheata și costisitoarea formalitate a înregistrării lor la un ofițer public etc. (art. 1182 C. c.), pe când scriptele registrelor de comerț ținute regulat în fie-care an, transmiterea succesivă a acelorași afaceri, ca în titlurile la purtător, permite cu ușurință de a face certă data și a'i descoperi falșitatea (2).

În ce privește proba datei între contractanți, legiuitorul comercial, vorbind de raporturile contractuale, prevede prin art. 55 că este admisă ori-ce probă, deci și proba testimonială, afară de casurile în cari Codicele comercial cere proba prin scris, când proba testimonială nu poate fi admisă de cât în casurile în care e permisă și de Codicele civil, adică, de exemplu, când creditorului nu 'i-a fost cu puțință a'și procura o dovadă scrisă (art. 1198 C. c.), sau în cazul când există un început de dovadă scrisă (1197 C. c.). Or, în ceea ce privește data actelor între contractanți, Codicele civil (art. 1176) nu definește proba cu martori, pentru că a proba data nu va să zică a proba în contra sau peste ceea ce coprinde actul, nici despre ceea ce s'ar pretinde că s'ar fi zis înaintea, la timpul sau în urma confecționării actului (art. 1191 C. c.), fiind-că data nu e necesară actului și părțile n'au misiunea de a o certifica (3).

Așa dar între părțile contractante proba cu martori este admisibilă când e vorba de data actului comercial în actele sub semnătură privată, pentru că ea este admisibilă și de Codicele civil.

(1) Laurent t. IX, No. 272 și 279 și urm.; — Cas. Română S. I. Buletin 1883, pag. 427.

(2) Cesare Vivante: *Trat. Teor.-prat. di Dir. commerciale*, Vol. III, No. 1061.

(3) Vezi supra; nota 1.

Față cu terții, cari n'au luat parte la formarea actului, prin derogățione la Codicele civil (art. 1182), legiuitorul comercial permite această probă, adică a se stabili data certă, prin art. 57 al. 2, chiar atunci când *scriptura ar fi necesară pentru existența contractului și când proba scrisă e cerută de Codicele comercial* (art. 55). În adevăr, art. 57 care permite de a stabili data față cu cei de al treilea prin ori-ce mijloc de probă, deci și cu martori, succede articolului 55 și deci coprinde și casurile acolo menționate, adică contractele pentru cari Codicele comercial cere proba scrisă. Ceva mai mult, art. 55 regulează numai raporturile dintre contractanți, și nu poate să și întinză influența peste sfera sa de acțiune, întorcând-o contra terțiilor pentru care se aplică fără limită articolul 57 (4). Apoi forma actului e ceva deosebit de data sa și deci nu se poate aplica la aceasta, aceea ce Codicele comercial stabilește în privința probei contractelor comerciale, și fiind-că legea comercială vorbind de stabilirea datei, nu face și nu permite nici o distincțiune (5).

— *In obligațiunile cambiare.*

Venind la cambii, în ce privește data, art. 57 al. ult. dispune: «data arătată în cambie și în ori-ce titlu la ordine, precum și în girurile lor se consideră drept adevărată, până la proba contrarie». Legiuitorul comercial în această privință derogă în materie cambiară când e vorba de dată, considerând-o ca certă, până la proba contrarie. «Deci dacă s'ar ridica o gravă suspiciune de antidatate nu ar fi necesar declararea în falș pentru a o proba, ci ar fi destul, fiind vorba de fraudă, ori-ce mod de probă pe care terțul o poate mănui» (6). Aci Vidari, ale cărui cuvinte le reproducem, vorbește de proba datei obligațiunilor comerciale, față cu cei de al treilea, și în această ordine de idei se ocupă și despre data cambiilor tot față cu terții. Însă, când ajunge la studiul cambiei, vorbind de data lor, se exprimă ast-fel: «față de ori-cine (terții sau contractanți, ori-cari ar fi) data poate fi stabilită prin toate mijloacele de probă admise de Codicele de comerț, și ea trebuie să se socotească ca adevărată până la proba contrarie» (7).

Nu e controversă în această privință la italieni, deci nu mai rămâne îndoială că art. 57 permite a se stabili data pusă într'o cambie chiar față de terții, prin ori-ce mijloc permis de Codicele comercial, deci și cu martori (art. 46). Dubiu nu mai rămâne, art. 57 nu face nici o distincțiune între contractanți sau față de terții, data cambiei presumată de legiuitor ca adevărată este aceea ce e scrisă, proba contrarie se poate face de acel interesat care o neagă (8).

— *Resumându-ne:*

1. În obligațiunile civile, data actelor sub semnătură privată între contractanți face credință până la proba contrarie, probă care se poate face ori-cum, deci și cu martori (1176 C. c.). Față cu terții,

(4) Vivante, op. cit. Vol. III. No. 1062.

(5) Vidari, III. No. 2397 parte secunda: citează în notă: Pardessus No. 246 și Massé No. 2430.

(6) Vidari, III, No. 2397, prima parte.

(7) Vidari, VII, No. 6508;—Vivante III, No. 1063, 1068.

(8) Vezi Mihail G. Valerianu, art. 57 și 349 Cod com.: *Curierul Judiciar* No. 78 din 1901;—Trib. Prahova S. V., *jurnal* 4 Iulie 1901; *Curierul Judiciar* No. 74 din 1901.

data pusă într'un asemenea act, nu face proba (1182 C. c.).

2. În obligațiunile comerciale, proba datei între contractanți, ca și față cu terții, se poate face prin ori-ce mijloc prevăzut de art. 46 C. com., deci și prin martori (art. 55 și 57 al. 2 C. com.).

3. În obligațiunile cambiare, data face credință în contra tuturilor, până la proba contrarie, care trebuie făcută de cel care o propune, posesorul neavând să facă nici o probă. Și această probă se poate face prin ori-ce mijloc chiar și prin martori, de către acela care are interes să facă aceasta (art. 57 Cod com. al. ult.).

— *Obiecțiuni.*

Se face o obiecțiune importantă relativ la admiterea probei datei cambiei, la care se opune art. 349 Cod com., dacă n'ar fi susținută pe acte scrise și n'ar fi de o promptă soluțiune, și dacă cine-va are interes de a ataca data cambiei, conform art. 57 Cod com., n'are de cât să o facă pe cale principală, căci admițându-se pe cale de excepțiune la plată, s'ar suspenda prin aceasta plata, contrar scopului art. 349 (10).

Răspundem. Nu este numai această excepțiune, neprevăzută de art. 349 care se poate opune posesorului cambiar și care suspendă plata cambiei; mai sunt și altele.

În adevăr, legiuitorul italian a voit ca cambia se fie transformată ușor în monedă, și pentru acest scop ia dat chiar puterea de titlu esecutoriū (art. 323 Cod. com. it.), dându-și silința ca la scadență să fie plătită, să nu i se poată opune excepțiuni de acelea cari ar întârzia plata, și a dispus să nu i se poată opune nici o excepțiune care n'ar fi relativă la forma titlului, la lipsa condițiunilor necesarii pentru exercițiul acțiunei cambiare, sau n'ar fi personale aceluia care exercită acțiunea cambiară, și în acest din urmă cas să fie de o promptă soluțiune și tot-d'auna basată pe un act scris (349 Cod. com.).

Însă, această formulă este criticată din cauză că este incompletă și exuberantă. *Incompletă*, de oare-ce excepțiuni cari se pot opune într'un proces cambiar, din punctul de vedere al persoanei care cere creanța, mai sunt și altele, cari se pot opune ori cărui posesor al cambiei, nu numai acelea prevăzute în primul period al al. 1 din art. 349, excepțiuni absolute ca și acelea și cari privesc existența acțiunei cambiare precum: falsitatea semnăturii, incapacitatea, omonimia, lipsa de mandat, etc.; aceste excepțiuni nu pot să fie clasificate între excepțiunile privitoare la forma titlului. *Exuberantă*, pentru că excepțiunile privitoare la lipsa condițiunilor necesarii exercițiului acțiunei cambiare pentru fapte posterioare scadenței, precum întârzierea protestului, lovesc obligațiunea în existența ei, și se pot opune tuturilor, deci pot fi grupate cu excepțiunile relative la forma titlului într'o singură grupare, în antitesă cu excepțiunile personale. Ast-fel legiuitorul ar fi putut zice că *debitorul nu poate opune de cât excepțiunile ori cărui posesor al titlului și acele personale aceluia care le execută*. Cu aceasta ar fi exprimat în mod complet voința sa care era de a nega debitorului cambiar dreptul de

(10) Gr. V. Maniu: Adnotație la jurnal trib. Prahova, *Curierul Judiciar* No. 74 din 1901, pag. 619.

a opune excepțiunile oponibile precedentilor posesori ai titlului⁽¹¹⁾. Este criticată dar, și cu drept cuvânt această dispoziție din art. 349, fiind-să sunt excepțiuni cari nu se pot înlătura, excepțiuni absolute, precum: *falsitatea semnăturii*, *omonimia*, *incapacitatea*, *lipsa de mandat*, și cari suspendă acțiunea cambiara până la rezolvarea lor, fiind oponibili chiar posesorului care exercită acțiunea cambiara⁽¹²⁾.

Ce este excepțiunea din art. 57 Cod. com., relativă la certitudinea datei care se poate opune orî cărui posesor al cambiei, de ore-ce debitorul este admis a face contra terțiului (posesor al cambiei) proba contrariă, celei prevăzute în cambie? Poate ea fi clasată în aceste 3 grupuri de excepțiuni sau e o excepțiune absolută care și are fundamentul alt unde va?

Să examinăm cari sunt excepțiunile prevăzute de art. 349. Ele pot fi: relative la forma cambiei, de exemplu lipsa măcar a unei cerințe pentru validitatea ei extrensecă prevăzute de art. 270 Cod. com.;—relative la condițiunile necesarii exercițiului acțiunii cambiare, precum omisiunea sau neregularitatea protestului, neobservarea termenilor stabilite de dreptul cambiara (art. 350), consemnarea sumei din cambii (art. 320), prescripțiunea (art. 949), excepțiunile personale posesorului cambiei, precum simulațiunea, eroarea, dolul, violența, prelungirea, remisiunea totală sau parțială, plata, compensațiunea, novațiunea etc. Cele două grupuri se pot opune orî cărui posesor al cambiei, cele de al treilea numai dacă sunt personale posesorului care exercită acțiunea și dacă mai sunt și de promptă soluție și basate pe o probă scrisă.

Antidatarea sau retrodatarea, pentru care art. 57 admite proba între părți și contra terțiului, adică contra posesorului care exercită acțiunea, nu poate să intre în nici una din aceste excepțiuni, ea și are fundamentul său în Codicele civil art. 1203 fiind vorba de fraudă și comercial, care o acordă debitorului excepțiunea aceasta contrar art. 475 C. c. chiar între părți contra terțiului, nu este nici o rațiune ca să zicem că ea nu se poate exercita de cât dacă e personală celui care exercita acțiunea, fiind-că ea este acordată de art. 57 cu toate că nu e personală lui, caz care e ca și falsitatea semnăturii, omonimia, etc. nu e prevăzute de art. 349. Și este lesne de înțeles că ea fiind acordată debitorului cambiara contra orî-cui fără restricțiune, și e supusă și tutulor regulilor de dovedire coprinse în art. 46 Cod. com., conform art. 57 același codice, este o excepție la rigoarea prevăzută de art. 349.

II. Rațiunea art. 57 al. ultim.

Când legiuitorul italian a dat cambiei puterea unui titlu executor, pentru a face să fie mai ușor transformată în bani, prin acordarea acestui privilegiu judecătoresc nu s'a schimbat întru nimic natura sa extrensecă: ea rămâne *un inscrip privat*, a cărui autenticitate n'o garantează nici un ofițer public; singura *presumpțiune* că cambie este autentică, se limitează la data, de unde rezultă că contestul cambiei și semnăturile, legiuitorul le a considerat ca o scriere privată supusă la normele Codului civil, care determină forța probantă a

acestor înscrișuri, ca sorginte subsidiară și integrantă a dreptului comercial (art. 1). Dacă dar la italieni, unde cambie are forța titlului executor, și tot e considerată ca un act sub semnătură privată, aforțiori la noi, unde nu are această putere.

De aceia și legiuitorul comercial a permis a se ataca data pusă în cambie prin proba contrariă, care după cum am văzut poate fi orî-care și chiar martori, și contra orî-cui, contractant sau terțiu.

Deci data fiind punctul de plecare al celor mai importante efecte cambiare, de atunci curge prescripțiunea, de la ea se vede dacă a fost cesionată înainte sau după scadență, indiferent dacă cambie, a fost protestată sau neprotestată, fiind-că cambie protestată sau nu, ea rămâne tot un înscriș sub semnătură privată, și în privința datei proba testimonială este admisibilă, fie că antidatarea sau retrodatarea a fost făcută înainte de scadență sau după scadență.

Atâta diferență este între cambie protestată și cea neprotestată, în ce privește certitudinea datei, că o dată făcut protestul de aci înainte data nu poate fi de cât anterioară scadenței, dar antidatată sau retrodatată poate fi și înainte, la confecționarea ei, pentru ca să facă de exemplu, pe un incapabil capabil.

III. Antidatarea girului.

Când e vorba de data unui gir, unul din interesele antidatării este ca să se evite ca girul să nu fie după scadență, când girul se consideră ca o simplă cesiune conform art. 281 Cod. com. Girul înainte de scadență se numește *gir regulat*, spre deosebire de *girul neregulat*, făcut după scadență.

De și girul după scadență transmite cesionarului acțiunea cambiara intactă, precum o avea și cedentul în momentul cesiunii, în tocmai ca și girul regulat⁽¹³⁾, însă consecințele sunt diferite de acelea ale girului anterior scadenței: 1. Pe când posesorului prin gir regulat, debitorul nu-i poate opune de cât excepțiunile personale lui, el poate să opue cesionarului prin gir neregulat și excepțiunile personale cedentului, căci acest gir având efectul numai al unei cesiuni, pune pe cesionar în rangul girantului. 2. În girul adevărat, girantul e solidar responsabil de acceptarea și plata cambiei la scadență (art. 277 al. ult.) și de aceea giratarul are acțiunea cambiara și contra lui; pe când în girul posterior scadenței girantul nu garantează solvabilitatea debitorului, de cât dacă s'a îndatorat la aceasta (art. 1397 C. c.), de unde urmează că cesionarul nu are contra lui acțiunea cambiara. 3. Girul adevărat trebuie să fie scris pe cambie (art. 279 Cod. com.); girul neregulat, poate fi făcut cu act separat. 4. Girul unei cambii scăzute echivalând cu o cesiune trebuie notificată debitorului (art. 1393 C. c.) fără de care giratarul n'ar putea să și valorifice drepturile sale față cu terții. Iată efectele girului după scadență, și deci se înțelege și interesul care-l poate avea debitorul de a proba că data girului este pusă după scadență, că cambie este antidatată.

Însă odată făcută proba că girul este după scadență, acest gir conservând acțiunea cambiara contra subscriitorilor din cambie, orî-ce excepțiuni

(11) Vivante IV, No. 1820.

(12) Vidari VII, No. 7129.

(13) Cas. Napole. 10 Decembrie 1900: Dir. Comerciale 1901, coloana 276; — Supino: Ibidem, 1900 col. 841.

s'ar opune cesionarului (giratar) trebuie să fie făcută tot în condițiunile art. 349 adică să fie de promptă soluțiune și basate pe un act scris, cu adăogire că lui i se poate opune și excepțiunile ce erau personale cedentului său.

IV. Văzând dar principiul incomplect și exuberant pus de legiuitor în art. 349 nu trebuie să ne surprindă că se poate găsi o excepțiune care să întârzie plata cambiei, precum este excepțiunea de antidatare, fiind că mai sunt după cum am arătat și alte excepțiuni cari se pot opune posesorului care exercită acțiunea, de și nu i sunt personale lui, precum este aceasta prevăzută de art. 57 al. ult. C. com.

Deci, excepțiunile oponibile posesorului care exercită acțiunea cambiară fie el posesor prin gir regulat, fie cesionar prin gir neregulat, nu sunt numai cele personale lui sau cedentului său, ci și altele cari și-au fundamentul în regulile de drept comun sau comercial, și printre acestea este și aceea prescrisă de art. 57 Cod com. și pentru care nu e necesitate a se face o acțiune principală, *salve et repete*, ci în chiar judecata cambiară, pe care o suspendă până la verificarea ei.

V. *Jurisprudența în materie de antidatare și retrodatare.*

S'a decis că data unei cambii se poate dovedi, atunci când debitorul ei opune *incapacitatea* sa, prin ori ce mijloc, chiar presumpțiuni și martori fiind-că art. 57 Cod. com. este categoric; el dispune că data arătată în cambie și în ori-ce titlu la ordine sau giruri se consideră adevărată *numai până la proba contrariă*. Dacă a existat conivență pentru a antidata sau postdata o cambie în scop de a face fraudă la lege, de a eluda măsurile de protecție edictate în favoarea incapabilului, data constituită atunci un mijloc de a disimula fraudă și partea în drept este admisă conform art. 1203 C. civ. să dovedească alegațiunile ei prin toate mijloacele de probațiune. Din partea incapabilului (în speță cel pus sub un consiliu judiciar) simplul fapt al antidatării unei cambii, săvârșit din slăbiciune, ușurință sau neesperiență, la cererea și sub presiunea unui creditor sau a ori cărei alte persoane interesate și fără să fie însoțit de vr'o circumstanță constitutivă de manopere dolosive și frauduloase nu constituie un quasi delict și nu ridică incapabilului dreptul de a cere nulitatea obligațiunei sale contra posesorului cambiei (14).

(14) Trib. com. Ilfov, sent. No. 433 din 25 Februarie 1899: *Dreptul* 1899, p. 153. Idem, sent. No. 887 din 20 Martie 1899: *Curierul Judiciar* No. 35 din 1900, pag. 280: Idem, sentința No. 433 din 25 Februarie 1899: *Curierul Judiciar* No. 12 din 1899, p. 93; Cas. Rom. S. II, No. 39 din 7 Februarie 1901, *Dreptul* 1901, p. 220: Antidatarea unei cambii constituie un mijloc de a disimula fraudă și prin urmare dovada se poate face prin toate mijloacele de probațiune chiar și pe simple presumpțiuni, numai ca ele să fie precise, grave și concordate; Ap. Bucur. S. II, din 30 Sept. 1900: *Dreptul* 1901, p. 22, Vivante, IV, No. 1831 parte terț.: *Incapacitatea* în timpul semnării cambiei poate să suspende execuția și să se probeze cu probe chiar neliquide (Citează: Cas. Torino, 21 Iulie 1892 — *Contra*: Ap. București, decis. No. 62 din 30 Octombrie 1896: *Dreptul* 1896, pag. 665 și care pune proba antidatării printre excepțiunile personale și cere conform art. 349 proba înscris și de grabnică soluțiune. Nu permite proba contrariă conform art. 57 de cât pe cale principală. Prin excepțiune personală, Curtea înțelege și a-

S'a judecat chiar, că atunci când se atacă ca nulă subscrierea cambiară a unui incapabil ca pusă după declararea sa de incapabil, incumbă posesorului cambiei să probeze că aceasta a fost *datată* și subscrisă înainte de incapacitate (15).

S'a decis asemenea că *simulațiunea* girului prin antidatarea cambiei nu se poate dovedi prin registre, ci numai pe o probă scrisă și de promptă soluțiune, căci această excepțiune este *personală* și nu se poate face *proba contrariă datei* de cât în condițiunile art. 349 ult. alin. (16).

Observațiune. Aceluia care a dobândit un titlu participând la *simulațiunea* datei sau cunoscând'o, i se poate opune această excepțiune ca o excepțiune personală care l privează de dreptul cambiar. Chiar când simulațiunea n'a avut loc, precum se poate întâmpla de obicei, pentru a acoperi incapacitatea obligatului, sau omisiunea întâmplată în periodul suspect anterior falimentului, chiar dacă simulațiunea a fost inocentă, *eū cred* zice Vivante, că titlul trebuie să se considere pentru acel care a cunoscut simulațiunea ca *privat de o cerere esențială*, pentru că data care e scrisă e simulată, adică privată de ori-ce eficacitate juridică între acei care cunosc simulațiunea și *data adevărată* nu rezultă din scriptură. În zadar posesorul titlului ar susține pentru a salva cambia, că data simulată s'a pus de comun acord. În zadar, pentru că în dreptul nostru cambiar data *nu este un element convențional* ci constatarea timpului și locului care a fost emis titlul. Și data este cea *adevărată* nu cea *imaginată* aleasă de contractanți, pe care legea o cere, și în fine legea vrea ca presumpția de adevăr scrisă în favoarea datei să cedeze înaintea probei contrare (art. 55 it.—57 r.). Dacă ar fi fost alt-fel atunci ar fi formulat art. 55 it. 57 rom. ast-fel: «data cambielor se reține conformă voinței contractanților până la proba contrarie». Dacă ar fi alt-fel s'ar putea eluda liber formele impuse de lege pentru validitatea cambiară, *datându-le* dintr'o țară străină unde acele forme nu sunt cerute. Spre exemplu, s'ar putea data de la Paris un titlu lipsit de denomițațiunea de cambie, să l facă să se accepte și sconteze în Italia de cine-va care ignorând legea francesă, însă cunoscând pe a noastră nu crede în lipsa aceluia cuvânt tipic pentru a se obliga cambiarmente (17).

Din cele ce preced vedem că cestiunea antidatării și retrodatării datei în cambie este destul de controversată la noi, cu toată existența clară a art. 57 al. ult. Cusurul, ce pare a rezulta din diferitele decisiuni, este că se exagrează puterea protectorie a art. 349 C. com. care coprinde o formulă incomplectă, strimptă, care ar fi putut fi redactat alt-fel, în cât să coprindă toate excepțiunile care de și se pot opune titlului posesorilor, ele nu s'au coprins în acest articol. Și în lipsă de aceasta,

celea cari ating substanța obligațiunei; Ap. București S. I, decis. No. 3 din 22 Ianuarie 1897: *Dreptul* 1897, p. 463.

(15) Cas. Torino: Dir. com. 1895 col. 746. — *Contra*: Vivante III, No. 1664.

(16) Apel Iași. 14 Ianuarie 1894: *Dreptul* 1894, p. 131.

(17) Vivante, IV, No. 1541; Cas. Torino, 12 Decembrie 1896: Foro-Ital. 1897, I, pag. 465: E oponibilă giratarului excepțiunea de falsitate a datei cambiei și de știința lui despre o atare falsificare în momentul girului și se admite interogatorului deferit lui asupra unei atari circumstanțe.

în aplicarea lui, trebuie în tot-d'a-una să vedem dacă excepțiunea ce se propune este absolută sau relativă și dacă afară de acelea prevăzute de acest articol nu mai sunt și altele care și are fundamentul în dreptul civil sau comercial și care se pot invoca contra posesorului cambiei fără să fie necesitate de un act scris și basate pe o promptă soluțiune.

G. N. Toneanu

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

CURTEA DE CASAȚIE DIN FLORENȚA

Audiența de la 11 Iunie 1901

Președenția D-lui **CESARINI**, Prim-Președinte

Societatea Barbaro & C-ie cu C. Gabrielli

Loc înfundat.—Trecere.—Schimbarea de exploatare a fondului. — Desființarea voluntară a trecerei pe cale publică.—Art. 593 urm. C. ital. (616 urm. C. rom.).

Proprietarul a căruia fonduri sunt înfundate, poate reclama o trecere pe locul vecinilor săi, chiar dacă destinația fondurilor înfundate care face trecerea necesară, provine din schimbarea ce proprietarul acestor fonduri ar fi adus destinației sale primitive (art. 616 C. civ. rom.).

De câte ori deci, eșirea la calea publică, suficientă pentru exploatarea agricolă a unui fond, nu mai este îndestulătoare din cauza substituției din partea proprietarului a unei exploatare industriale, un drept de trecere poate fi reclamat pe fondurile vecinilor (art. 616).

Proprietarul unui fond care, de bună voe, ar desființa trecerea ce-i deschidea drumul la calea publică, nu mai poate să revendice un drept de trecere pe fondurile vecine.

Curtea,

Având în vedere că cele două motive ale recursului pot fi reduse la un mijloc unic, care consistă în a dice că tribunalul a decis fără cuvânt, pe de o parte, că dreptul de trecere este mărginit de lege la ipotesa în care fondul este lipsit de o eșire prin caz fortuit sau forță majoră, și nu are loc de câte ori lipsa de eșire se datorește voinței proprietarului; iar pe de alta, că cererea societății Barbaro trebuie să fie respinsă, fiind-că lipsa de eșire se datorește faptului ei; — Considerând că cererea societății a fost cu drept cuvânt calificată de judecătorul de pace și de judecătorii din a doua instanță de acțiune *confessoria servitutis*; că odată aceasta admis, motivele invocate de judecătorii din a doua instanță sunt cu totul eronate; în adevăr, este un principiu cert că servitutea de trecere nu poate fi tăgăduită fondului lipsit de eșire, fiind-că caracterul absolut și exclusiv al dreptului de proprietate trebuie să cedeze înaintea restricțiilor pe care legea le aduce acestui drept într'un interes public; — Având în vedere că, în puterea acestui principiu, legea urmează a fi aplicată, ținându-se socoteală de spiritul ei și de împrejurările particulare de fapt. Or, sub imperiul Codului Napoleon (art. 682, 616 C. civ. rom.), Codului albertin (art. 616) și a legilor civile napolitane (art. 603 și 604), care indica numai ca o justificare a dreptului de trecere cultura fondului, atât doctrina cât și jurispru-

dența dădea acestor expresiuni semnificarea cea mai largă, asimilând necesităților culturale usurile industriale și acordând servitutea de trecere de câte ori, în urma unei schimbări a destinațiunii fondului, eșirea din acest fond la calea publică devenea insuficientă. Această doctrină, consacrată de jurisprudență, a făcut pe legiuitorul italian să modifice legea și să adauge la cuvintele «exploatare agricolă» cuvintele «și usul conform cu destinația fondului». Prin urmare, concesiunea dreptului de trecere atârână de o singură condiție, în caz de a se schimba destinația fondului, și anume ca trecerea să fie neapărată usului fondului, după noua sa destinație; — Având în vedere că, ast-fel, este incontestabil că servitutea de trecere nu este fixă și invariabilă, și că ea poate să fie transformată și mărită; că, dacă pe de altă parte, nu mai puțin incontestabil este că trecerea care, în specie, aparținea societății Barbaro era suficientă pentru exploatarea agricolă a fondului, însă nu mai ajunge astă-zî față cu destinația industrială la care fondul a fost mai în urmă afectat, este evident că condițiile cărora legea subordonează o mărire a dreptului de trecere se găsesc astă-zî întrunite, întru cât fondul nu mai are o eșire îndestulătoare la calea publică; opinia contrară tăgăduiește principiul protecțiunii datorit agriculturii și industriei, care a făcut ca legea să deroage de la *summum jus* al dreptului de proprietate și să organizeze servituțiile legale; — Considerând că, ast-fel, restricția adusă de Trib. din Lucca constituie o evidentă călcare a art. 593 C. civ. (616 C. rom.); — Considerând, pe de altă parte, că nu este exact că imobilul societății Barbaro ar fi fost lipsit de eșire la calea publică prin faptul personal al sus-zisei societăți; că sistemul contrar al tribunalului se întemeiază pe împrejurarea că societatea ar fi lucrat funicularul, fără a recurge la o expropriare pentru cauză de utilitate publică, sau la o înțelegere benevolă pentru a dobândi de la Gabrielli terenul necesar; că această propoziție nu are nici un temei juridic, pentru că lipsa voluntară de eșire la calea publică, în sensul legal al cuvântului, consistă în desființarea voluntară a unui drept de trecere preexistent, care era potrivit și suficient; că lipsa de eșire la calea publică nu este voluntară de câte-ori este necesar, pentru a îmbunătăți fondul său a'i schimba destinația, de a da o dezvoltare mai mare trecerei primitive, ceea ce s'a întâmplat tocmai în cazul de față; — Pentru aceste motive, ca-sează, etc.

(Din Sirey, 1901. 4. p. 27 urm.).

Observație.—Venerațiunea ce Romanii aveau pentru mormintele strămoșilor lor găsisse consfințirea sa în legea pozitivă, căci acela care avea un mormânt într'un loc închis putea să dobândească un drept de trecere de la proprietarul vecin, plătindu-i o dreaptă despăgubire. «*Si quis sepulcrum habeat, viam autem ad sepulcrum non habeat, et a vicino ire prohibeatur, imperator Antoninus cum patre rescripsit, iter ad sepulcrum peti precario, et concedi solere: ut*

quotiens non debetur, impetretur ab eo qui fundum adjunctum habeat» (1).

Această dispoziție specială a fost generalizată de interpretii dreptului roman, și mai în urmă de redactorii Codului francez, în baza interesului obștesc, care nu permite ca un fond să rămăne necultivat și neroditor din cauza lipsei de trecere (2).

Proprietarul, usufructuarul și ori-cine are un drept real asupra fondului (3), a cărui loc este infundat sau închis, și care nu are nici o eșire sau are o eșire neindestulătoare la calea publică sau la drum, după cum se exprimă art. 617 C. civ., poate reclama o trecere pe locurile vecinilor săi, în interesul exploatațiunii agricole sau industriale a fondului său. (4)

S'a decis chiar de Trib. de Ilfov și de Curtea de casație că proprietarul unui loc infundat este în drept de a trece pe fondul vecinului spre a face reparațiuni la clădirile sale, de câte-ori 'i-ar fi peste putință de a le efectua în alt mod, soluțiune formal admisă prin art. 592 din Codul italian. Rămăne însă bine înțeles că proprietarul care este obligat a suferi această servitute, are drept la o despăgubire în caz de prejudiciu sau degradațiune: «Considerând, țice Curtea noastră supremă, că proprietarul al cărui loc este infundat, fără eșire la calea publică, poate dobândi o trecere pe locul vecinului, cu reserva despăgubirei acestuia; că o asemenea trecere, de și legea o mărginește numai la necesitățile exploatarei locului infundat, poate și cu mai mult cuvânt să aibă loc, atunci când este vorba nu de lucrări de exploatare, care sunt permanente, ci de lucrări de reparațiune și de întreținere a imobilelor de pe locul infundat; că, în specie, tribunalul constatând, pe de o parte, necesitatea reparațiunilor, ear pe de alta, neputința de a fi făcute fără trecerea prin locul vecinului, n'a

violat legea când a acordat acea trecere sub reserva despăgubirei intimatului, etc.» (5).

Servituțiile legale neputând însă să existe de cât în baza unui text de lege, și Codul civil fiind mut în această privință, se decide generalmente în Franția că această servitute, cunoscută în vechiul drept francez sub numele de servitute *de tour d'échelle*, n'ar mai putea fi stabilită astăzi de cât prin titlu (6).

Tot în puterea acestor principii se decide, cu drept cuvânt, de și chestiunea este controversată, că proprietarul unui arbor fructifer, a cărui crăci se întind pe fondul vecin, nu poate să ceară a trece pe acest fond spre a culege fructele, care n'ar putea fi culese alt-fel (7).

Fructele aparținând însă proprietarului arborului, acesta va putea să revendice fructele cădute pe fondul vecinului, care va fi silit a le culege și a le restitui, sau a lăsa pe proprietarul lor să le culegă el însuși (8).

Art. 673 nou francez, modificat prin legea din 20 August 1884, prevede din contră că fructele care cad firește de pe crengi, când ele se întind pe fondul vecin, aparțin proprietarului acestui fond, și raportul făcut în Cameră adaogă: ca o justă compensare a îngăduirei sale (9).

Aceste principii odată expuse, să venim acum la decisiunea ce adnotăm. Curtea de casație din Florența recunoaște că de câte ori o schimbare de exploatare a fondului infundat face neindestulătoare eșirea la calea publică, proprietarul acestui fond poate să ceară o trecere pe locurile vecinilor săi, cu îndatorire, bine înțeles, de a despăgubi pe acești vecini în proporțiune cu pagubele ce această trecere le-ar putea ocasiona (art. 616).

Autorii francezi decid de asemenea că schimbarea modului de exploatare a fondului dominant permite proprietarului acestui fond de a reclama de la vecinii săi o eșire la calea publică, ei netăgăduindu-i acest drept de cât atunci când trecerea

(1) L. 12, Pr., Dig., *De religiosis et sumtibus funerum*, 11, 7. Veđi și L. 14, § 1, Dig., *Quemadmodum servitutes amittuntur*, 8, 6, unde se țice: «*Cum via publica vel fluminis impetu, vel ruina amissa est, vicinus proximus viam prestare debet*».

(2) Cpr. Arntz, I, 1151. Demolombe, XII, 598. Baudry et Chauveau, *Des biens*, 1044 (ed. a 2-a, 1899).

(3) Aceștia sunt usuarul, superficialul, bezmanarul, etc. Cpr. Baudry et Chauveau, *op. cit.*, 1049.— Aceiași facultate nu aparține însă arendașului său chiriașului, pentru că dreptul său este personal, ear nu real. El se va adresa deci proprietarului, singurul în drept de a invoca art. 616 C. civ. Baudry et Chauveau, *op. cit.* Demolombe, XII, 600. Laurent, VIII, 75. Arntz, I, 1153. Thiry, I, 790. Répert. Sirey, *Enclave*, 22. Aubry et Rau, III, § 243, p. 43 (ed. a 5-a). T. Huc, IV, 392. Dalloz, *Nouv. C. civ. annoté* (1900), I, art. 682, 128 urm. Cas. fr. D. P. 80. 1. 429. Sirey, 80. 1. 456.— *Contră*. C. Amiens. Répert. Dalloz, *Servitude*, 847. Sirey, 14. 2. 98.

(4) Cpr. C. Nacu, *Dreptul civil român*, I, p. 912. (București 1901).

(5) Veđi *Dreptul* din 1882, No. 24 și Bulet S-a I, anul 1882, p. 163. Tot în acest sens se pronunțase și Judec. ocol. II din București. Veđi *Dreptul. loco cit.*

(6) Cpr. T. Huc, IV, 400. Baudry et Chauveau, *op. cit.*, 929. Aubry et Rau, III, § 238, p. 4, text și nota 10 (ed. a 5-a). Laurent, VIII, 117, 121 urm. Demolombe, XI, 424. Répert. Sirey, V° *Echelle (Tour d'échelle)*, 11 urm. și *Enclave*, 247.— *Contră*. Duranton, V, 316. Pardessus, *Servitudes*, I, 228.

(7) Baudry et Chauveau, *op. cit.*, 929, p. 653 (ed. a 2-a). Demolombe, XI, 513. Duranton, V, 400. Mourlon, II, 1777. Répert. Sirey, *Enclave*, 246, 247. C. Bastia, D. P. 56. 2. 85. Sirey, 56. 2. 202.— *Contră*. Marcadé, II, art. 672, No. 625. Aubry et Rau, III, § 238, p. 5, text și nota 11 (ed. a 5-a). Trib. Auxerre. D. P. 58. 3. 80. Cpr. L. unică, Dig., *De glande legenda*, 43, 28.— După acești din urmă autori însă, proprietarul pe a cărui fond se va trece spre a culege fructele va avea drept la o despăgubire.

(8) Cpr. Mourlon, II, 1777. Demolombe, XI, 513.

(9) V. raportul deputatului Leroy, în D. P. 82. 4. 9., nota 2.

este cerută din cauza construcțiilor rădicate asupra fondului său din cauza înființării asupra lui a unui stabiliment industrial⁽¹⁰⁾. Decisia mai sus reprodusă decide cu drept cuvânt contrariul, pentru că servitutea înființată de art. 616 are de scop de a asigura exploatarea cea mai productivă a imobilelor înfundate. Dreptul de trecere trebuie deci acordat proprietarului unui fond de câte-orî destinația ce el atribuie fondului cere o eșire la calea publică. Alt-fel, orî-ce schimbare în exploatarea unui fond ar deveni adese-orî imposibilă, și fondul din această cauză ar perde din producțiunea sa⁽¹¹⁾. Trebuie să recunoaștem însă, dimpreună cu decisia Curței de casație din Florența, că există un caz în care proprietarul, care ar fi schimbat exploatarea fondului său, n'ar putea să invoace această schimbare spre a cere un drept de trecere pe locul vecinilor săi sau o mărire a dreptului preexistent. Aceasta se va întâmpla atunci când proprietarul fondului dominant ar fi făcut lucrări anume cu scopul de a agrava servitutea de trecere, sau ar fi desființat trecerea existentă, vîndînd de exemplu porțiunea de imobil care 'i dădea acces la calea publică, în scopul răutăcios de a reclama mai târziu un drept de trecere, care ar aduce o jignire vecinilor săi. Este, în adevăr, de principiu că nimene nu poate să tragă foloase din actele sale frauduloase⁽¹²⁾. «Obligația de a suferi trecerea de necesitate, ține art. 918 din Codul german, nu are loc de câte-orî comunicarea imobilului cu calea publică a fost desființată prin un act arbitrar a proprietarului»⁽¹³⁾.

D. Alexandresco

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

JUDECĂTORIA OCOLULUI CLOȘANI, JUD. MEHEDINȚI

Audiența de la 14 Decembrie 1900

Constantin P. Trăilă, Gh. Trăilă, Dumitrașcu Videscu și D. Chițimia cu Dumitru Roată

Servituți.—Locuri înfundate.—Dreptul proprietarului locului înfundat de a cere să i se lase trecere pe locul vecinului.—Drept imprescriptibil.—Dobîndirea acestei

⁽¹⁰⁾ Veđi Aubry et Rau, III, § 243, p. 46, text și nota 14. Répert. Sirey, V^o *Enclave*, 78. Laurent, VIII, 82.

⁽¹¹⁾ Baudry et Chauveau, *op. cit.*, 1046. Veđi și Sirey, 1901, 4, 27, nota aretistului (C. L. Jessionesse).

⁽¹²⁾ Cpr. Baudry et Chauveau, *op. cit.*, 1046, *in fine*, p. 776 și nota sus citată a D-lui C. L. Jessionesse. *Nemini fraus sua patrocinari debet*. Nu numai că nimine nu poate să tragă vre un folos din fraudă sa, dar fraudă, din contra, se întoarce tot-deauna contra aceluși care a comis-o. *Aequum est ut fraus in suum auctorem retorqueatur*. L. penult. Cod., *De legatis*.

⁽¹³⁾ «Die Verpflichtung zur Duldung des Notwegs tritt nicht ein, wenn die bisherige Verbindung des Grundstücks mit dem öffentlichen Wege durch eine willkürliche Handlung des Eigentümers aufgehoben wird».

servituți legale de trecere prin prescripție.—Dacă această servitute poate face obiectul unei acțiuni posesorii.—(Art. 616 și 624 Codul civil; art. 17 și 61 legea judecătoriei de ocoale; art. 16 din legea poliției rurale).

Proprietarul a cărui loc e înfundat, neavînd nici o eșire la calea publică, poate reclama o trecere pe locul vecinului său pentru exploatarea fondului său înfundat.

Această servitute este stabilită în virtutea legii și dreptul proprietarului fondului înfundat de a cere trecere pentru exploatarea proprietății sale este imprescriptibil, iar modul de a exercita acest drept și determinarea locului pentru trecătoarea ce se va exercita sau s'a exercitat se poate dobîndi prin prescripția de 30 de ani, și deci ridică proprietarului locului servitor dreptul de a opri această trecere, căci legiuitorul creînd servitutea legală de trecere a avut în vedere ca fondurile înfundate să nu rămîna neroditoare din cauza lipsei de trecere.

O dată ce dreptul de trecere a proprietarului locului înfundat este imprescriptibil și această servitute legală de trecere se poate dobîndi prin prescripție, apoi dînsa poate face obiectul unei acțiuni posesorii.

S'a ascultat: d-l avocat H. Constantinescu, din partea pârîtului D. Roată, care ridică incidentul că servitutea dreptului de trecere nu poate face obiectul unei acțiuni posesorii, fiind o servitute necontinue și neaparentă ce nu se poate stabili de cît prin titluri, iar nu prin prescripție.

Reclamanții combat incidentul, arătînd că drumul ce li s'a închis de pârât era făcut din vechime, pentru că locurile lor erau înfundate neavînd eșire la calea publică, și cerînd restabilirea stărei de mai înainte.

Judecătoria,

Asupra incidentului ridicat de pârît prin avocatul său, cum că servitutea dreptului de trecere nu poate face obiectul unei acțiuni posesorie;

Avînd în vedere cererile și susținerile părților;

Avînd în vedere că obiectul procesului este a se obliga pârîtul Dumitru Roată să desfunde drumul Pogăru pe care l'a închis și din care cauză locurile lor de muncă și păduri nu au alt drum de exploatare către sat rămînd prin aceste fapte în părăsire sute de pogoane;

Avînd în vedere că din procesul-verbal, datat 18 Noembrie 1900, încheiat cu ocazia efectuării cercetărilor locale ordonate în cauză prin jurnalul din 13 Noembrie a. c. se constată că terenurile de muncă, pădure și vie ale reclamanților așezate pe dealul Pogăru din comuna Vidimiresci, nu au altă eșire la calea publică în comuna Vidimiresci, unde ei locuiesc, de cît drumul ce trece prin fondul pârîtului și pe care el l'a închis, după ce l'a lăsat să servească, după chiar declarația sa, 15 ani; Că altă eșire la calea publică nu mai au aceste terenuri și nici nu să pot face, fiind periculoase și impracticabile din cauza prea marelui rampe a dealului;

Că acest drum servea pentru trecerea cu carele la terenurile reclamanților;

Considerînd dar că așa fiind, exercițiul dreptului de trecere, în asemenea cas, existînd în virtutea legii din dispozițiunile art. 616 C. civil care zice că:

«Proprietarul al cărui loc e înfundat, care nu are

nici o eșire la calea publică, poate reclama o trecere pe locul vecinului său pentru exploatarea fondului», etc, iar nu în virtutea unei convențiuni a părților, ea este o servitute legală distinctă de servituțiile vizate de art. 624 C. civil, care nu se pot stabili de cât prin titluri, și deci servitutea în specie, este stabilită în virtutea legii, și dreptul proprietarului infundat de a cere o trecere pentru exploatarea fondului său este imprescriptibil; în consecință dar modul de a exercita acest drept și determinarea locului pentru trecătoarea ce se va exercita sau s'a exercitat să poate dobândi prin prescripțiunea de 30 ani, și deci ridică dreptul proprietarului fondului servitor de a opri această trecere, căci legiuitorul înființând servitutea legală de trecere a avut în vedere ca fondurile infundate, să nu rămână neroditoare din cauza lipsei de trecere;

Interesul general cere, în adevăr, ca toate bunurile să fie exploatate, pentru că bogăția publică se compune din toate bogățiile particulare (D. Alexandresco, tom. III, pag. 118);

Având în vedere și art. 17, 61 § 3 din legea jud. de ocoale și art. 16 din legea poliției rurale;

Considerând că din cele ce preced rezultă că servitutea legală a unui drept de trecere poate face obiectul unei acțiuni posesorii; deci incidentul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, respinge incidentul ridicat de părțile D. Roată, prin avocatul său, de neadmiterea acțiunii de față;

Judecător: (s) I. Anastasescu.

Observație.—Cartea de judecată a jud. ocol. Cloșani (Mehedinți) mai sus publicată, a fost reformată de tribunal prin sentința No. 138 din 29 Mai 1901, pentru motivul că acțiunea exercitată de reclamant n'ar fi o acțiune posesorie, ci o acțiune de servitute. N'am mai reproduș motivele tribunalului, fiind că el argumentează mai mult în fapt și ni se par greșite. Servitutea de trecere fiind o servitute necontinue (art. 622 C. civ.) și neputând, ca atare, fi dobândită prin prescripție (art. 624), nu poate, în genere, să facă obiectul unei acțiuni posesorie. Această soluție nu mai este însă aplicabilă de câte-ori servitutea de trecere provine din infundarea unui loc (art. 616). În adevăr, cu toată părerea contrară a unor autori (V. Toullier, D. III, partea 1, 552, p. 248, nota a. Cpr. și decizia Cas. rom. S-a 1, No. 360, anul 1893, nepublicată), se admite generalmente că proprietarul unui loc infundat este în drept a forma o acțiune în complângere pentru tulburarea adusă exercițiului dreptului său de trecere, fiind că infundarea lui constituie un titlu legal de servitute, care poate să servească de bază unei acțiuni posesorie. (Veți în acest sens, Pand. fr., *Action possessoire*, 316 urm. Répert. Sirey, eod. V^o, 639 urm. Aubry et Rau, II, § 185, p. 126 urm., (ed. a 4-a) și III, p. 190 urm. (ed. a 5-a). Poncet, *Des actions*, No. 98. Miroy, *Th. des actions possessoires*, p. 197 urm. (ed. din 1853). Carré, *De la compétence*, II, 406. Pardes-

sus, *Servitudes*, II, 325. Garnier, *Actions possessoires*, p. 317. Carou, *Principes ou traité des actions possessoires*, 184. Bélimé, *Tr. du droit de possession et des actions possessoires*, 262. Demolombe, XII, 624. Garsonnet, *Pr. civ.*, I, § 132, p. 563 (ed. 1). Demante, II, 538 bis III. Boncenne et Bourbeau, *Th. de la procéd. civ.*, VII, 378. Beauvois, *De la possession* (Thesă p. doctorat), p. 440, No. 228. T. Huc, IV, 397. Cas. fr. Sirey, 81. 1. 472. D. P. 81. 1. 204. Sirey, 83. 1. 455. Sirey, 91. 1. 319). Trib. Ilfov, *Curierul Judiciar* din 1900, No. 47. Așa dar, din aceste numeroase autorități se poate constata că mai toată lumea admite astăzi că proprietarul unui loc infundat poate să exercite acțiunea posesorie contra proprietarilor vecini, care s'ar opune la exercițiul servituței de trecere conferit de lege, și noul art. 685 din Codul francez, modificat prin legea din 20 Aug. 1881, este formal în această privință. Chestiunea este însă de a se ști sub ce condițiuni proprietarul locului infundat va putea să exercite acțiunea posesorie. Cu alte cuvinte, este nevoie pentru exercițiul acestei acțiuni ca el să fi exercitat servitutea de trecere timp de un an, sau din contra, titlul care rezultă din lege este el suficient, independent de ori-ce posesiune? Chestiunea de astă-dată este foarte cotroversată și o vom trata cu altă ocaziune. Ne mărginim de o cam dată a o semnală. (Veți asupra acestei controverse, Répert. Sirey, *Action possessoire*, 640 urm. Wodon, *Tr. théorique et pratique de la possession et des actions possessoires* (1878), III, 563 urm. Appleton, *De la possession et des actions possessoires*, § 427 și 433. Aubry et Rau, III, § 185, p. 191, nota 27, ed. a 5-a (1897). Trib. Ilfov, *Curierul Judiciar* 1900, No. 47. Veți și Planck, *Die Lehre vom Besitze, nach den Grundsätzen des französischen Civilrechts*, etc. **D. Alexandresco**

SOCIETATEA JURIDICA DIN BUCUREȘTI

CONVOCARE

În adunarea generală a Societății juridice din București ținută la 9 Decembrie în Sala Liedertafel neputându-se lua o hotărîre, dacă Societatea juridică așa precum a fost concepută și înființată are a fi desființată, —și care să fie destinația fondului,—sau dacă s'ar putea asigura existența Societății în alte condiții de organizare și cu mijloace propuse a căror obținere s'ar putea recurge, Domnii membri ai Societății juridice sunt iarăși și cu deosebire rugați a se întruni din nou în adunare generală *Joi 20 Decembrie la 8^{1/2}, seara la d-l N. Mandrea, strada Fântânei 30, spre a bine-voi a contribui la o soluție asupra acelor chestiuni.*

În numele Comitetului

D. Comșa, secretar